

R A P P O R T Nr. 85

Uitgebracht ter aanvulling van de rapporten uitgebracht door de Belgische regering overeenkomstig de bepalingen van artikel 22 van het Statuut van de Internationale Arbeidsorganisatie betreffende de maatregelen die zijn genomen om uitvoering te geven aan de geratificeerde verdragen – Rapporteringscyclus 2013

---

25 september 2013

2.511-1

RAPPORT

uitgebracht ter aanvulling van de rapporten uitgebracht door de Belgische regering overeenkomstig de bepalingen van artikel 22 van het Statuut van de Internationale Arbeidsorganisatie betreffende de maatregelen die zijn genomen om uitvoering te geven aan de

GERATIFICEERDE VERDRAGEN – RAPPORTERINGSCYCLUS 2013

x

x

x

RAPPORT VAN DE NATIONALE ARBEIDSRAAD

De Raad heeft zich op verzoek van het Bureau uit eigen beweging gebogen over het geheel van de rapporten die de Belgische regering heeft uitgebracht betreffende de maatregelen die zijn genomen om uitvoering te geven aan de geratificeerde verdragen in het kader van de rapporteringscyclus 2013, overeenkomstig de bepalingen van artikel 22 van het Statuut van de Internationale Arbeidsorganisatie.

Dat initiatiefrapport wordt ook uitgebracht overeenkomstig het verdrag nr. 144 over de tripartiete raadplegingen betreffende de internationale arbeidsnormen.

De commissie Internationale Arbeidsorganisatie werd met de bespreking van dat vraagstuk belast.

Op verslag van die commissie heeft de Raad zijn goedkeuring gehecht aan het volgende rapport, dat werd opgesteld ter aanvulling van de door de Belgische regering aan het Internationaal Arbeidsbureau (IAB) voorgelegde rapporten.

A. INLEIDING

De Raad heeft zich op verzoek van het Bureau uit eigen beweging gebogen over het geheel van de rapporten die de Belgische regering, overeenkomstig de bepalingen van artikel 22 van het Statuut van de Internationale Arbeidsorganisatie, in het kader van de rapporteringscyclus 2013 heeft uitgebracht betreffende de maatregelen die zijn genomen om uitvoering te geven aan de bepalingen van de geratificeerde verdragen.

De Raad is er zich van bewust dat de internationale arbeidsnormen gepaard gaan met een stelsel van regelmatige controle om de toepassing van de verdragen die de lidstaten hebben geratificeerd te kunnen volgen.

Zo onderzoekt de commissie van deskundigen voor de toepassing van verdragen en aanbevelingen regelmatig hoe de verdragen worden toegepast; ze verzoekt de lidstaten om verduidelijking door middel van rechtstreekse vragen en formuleert opmerkingen wanneer ze dat wenselijk acht.

In dat kader wordt de Belgische regering overeenkomstig artikel 22 van het Statuut van de IAO verzocht rapporten uit te brengen over de maatregelen die ze heeft genomen om uitvoering te geven aan de verdragen die ze heeft goedgekeurd.

De Raad merkt verder op dat de regeringen naar aanleiding van die jaarlijkse rapporteringscycli, overeenkomstig artikel 23 van het Statuut, een afschrift van hun rapporten moeten bezorgen aan de werkgevers- en de werknemersorganisaties, die opmerkingen kunnen formuleren over de teneur van die rapporten en de wijze waarop tegemoet wordt gekomen aan de verschillende verplichtingen die voortvloeien uit de IAO-verdragen. Die organisaties kunnen hun opmerkingen over de toepassing van de verdragen hetzij aan de Belgische regering, hetzij rechtstreeks aan het IAB toesturen.

Dit initiatiefrapport wordt ook uitgebracht overeenkomstig het verdrag nr. 144 over de tripartiete raadplegingen betreffende de internationale arbeidsnormen (artikel 5), volgens hetwelk raadpleging is vereist over alle vraagstukken die verband houden met de rapporten over de geratificeerde verdragen.

De Raad wijst er ten slotte op dat deze bijdrage van de Belgische sociale partners een eerste aanzet is tot een proces dat nog moet worden verfijnd tijdens latere rapporteringscycli en dat ertoe strekt te wijzen op de toegevoegde waarde van een instelling zoals de Raad in het controleproces of enig ander proces met betrekking tot de IAO.

B. DRAAGWIJDTE VAN HET RAPPORT

De Raad herinnert er in eerste instantie aan dat de Belgische sociale partners voortdurend nauw betrokken zijn geweest bij de in de IAO vastgestelde processen. Verder wijst hij erop dat die groeiende betrokkenheid van de Belgische sociale partners zeker een meerwaarde inhoudt ten opzichte van de autonome bijdragen van de landen, vanwege de niet te verwaarlozen rol die ze spelen in de vaststelling en tenuitvoerlegging van het sociaal beleid in België. Het is volgens hem dan ook essentieel dat die betrokkenheid in stand wordt gehouden en wordt versterkt.

In die geest heeft de Raad het initiatief genomen tot een efficiënter, transparanter en interactiever overleg tussen de regering en de sociale partners in het kader van het rapporteringsproces over de geratificeerde verdragen, zonder dat dit initiatief in de plaats komt van de in artikel 22 van het Statuut van de IAO vastgestelde rapporteringsprocedure.

Zo herinnert hij eraan dat krachtens artikel 5 van het IAO-verdrag nr. 144 over de tripartiete raadplegingen, dat België in 1982 heeft geratificeerd, met name raadpleging is vereist over alle vraagstukken die verband houden met de geratificeerde verdragen.

Om tegemoet te komen aan die bepaling werd op verzoek van de sociale partners uitvoerig overlegd met de diensten van het bestuur om te komen tot een werkkader dat rekening zou houden met de eigen dynamiek van de betrokken actoren en de grenzen van de oefening.

Dat tripartiete overleg heeft geleid tot een procedure voor een efficiëntere en transparantere tripartiete raadpleging vooraleer de Belgische regering de rapporten aan het IAB bezorgt, zodat de Belgische sociale partners actiever worden betrokken bij het rapporteringsproces.

De Raad wijst erop dat een combinatie van verschillende factoren ertoe heeft bijgedragen dat de sociale partners vroegtijdig worden betrokken bij het raadplegingsproces met het oog op de rapportering.

1. Zo is er de relatieve voorspelbaarheid van het rapporteringsproces dankzij de vele middelen die het IAB heeft ontwikkeld (het jaarlijks rapport van de commissie van deskundigen voor de toepassing van verdragen en aanbevelingen, dat in februari van elk jaar wordt gepubliceerd en dat een eerste overzicht geeft van de rechtstreekse vragen die enkele maanden later aan de landen zullen worden gericht, de brief van het IAB met de lijst van de voor dat jaar gevraagde rapporten (verzonden in april), de website van de IAO met het tijdschema van de verzoeken om regelmatige rapporten voor de komende vijf jaar), en de wederzijdse kennis van de thema's waarvoor een vroegtijdige informatie-uitwisseling mogelijk is.
2. De Raad wijst er nog op dat hij zich wel bewust is van de grenzen van de oefening als gevolg van de vele rapporteringsverplichtingen waaraan de regering moet voldoen, maar dat de vroegtijdige betrokkenheid van de sociale partners bij de raadplegingsprocedure met het oog op de rapportering over de geratificeerde verdragen het voordeel biedt dat heel de rapportering op nationaal niveau niet wordt verzwaard en dat de regering hulp krijgt wat de inhoud van de rapporten betreft, om idealiter, en voor zover mogelijk, te komen tot een synergie van standpunten. Die vroegtijdige betrokkenheid zou het bovendien mogelijk moeten maken dat het rapport tijdig aan het IAB wordt bezorgd.
3. Wat het internationale niveau betreft, is de Raad ten slotte van mening dat een vroegtijdige betrokkenheid van de sociale partners bij de rapporteringsoefening het proces enerzijds dynamiseert en anderzijds stroomlijnt, aangezien dat initiatief ervoor zorgt dat het IAB het gemakkelijker heeft, omdat het materiaal krijgt dat vooraf al grondig onderzocht is.

De Raad is ten slotte van mening dat zijn initiatief, indien het zou worden uitgebreid tot andere landen, kan bijdragen tot een efficiëntere en harmonieuzere werking van de controlemechanismen, met eerbiediging van het tripartiete kader.

C. INHOUD VAN HET RAPPORT

De Raad heeft kennis genomen van de hem door de regering voorgelegde rapporten over de geratificeerde verdragen. Hij wijst erop dat het niet zijn bedoeling is uitvoerig in te gaan op iedere opmerking van de regering, maar hij zal algemene opmerkingen maken.

Hij constateert in eerste instantie dat hij sommige rapporten niet heeft gekregen, omdat ze nog niet klaar waren. Die vertragingen kunnen worden verklaard door organisatorische moeilijkheden om de materiële elementen waarop die rapporten gebaseerd zijn, te verzamelen bij de verschillende bevoegde besturen.

Hoewel de Raad die vertragingen in een federale staat, zoals België, kan begrijpen, betreurt hij toch die situatie, die volgens hem nauw verband houdt met het toenemende technische karakter van de directe vragen en de opmerkingen van de commissie van deskundigen. Die vragen kunnen dus alleen worden beantwoord door deskundigen in de betreffende domeinen, waardoor het aantal interveniënten en het risico op vertraging toenemen. De verscheidenheid van de vragen verhoogt nog het aantal actoren die bij de opstelling van die rapporten betrokken zijn.

De Raad neemt verder akte van de eerste rapporten over de volgende verdragen:

- het verdrag nr. 150 betreffende de bestuurstaak op het gebied van de arbeid, 1978
- het verdrag nr. 155 betreffende arbeidsveiligheid, gezondheid en het arbeidsmilieu, 1981
- het verdrag nr. 161 betreffende de bedrijfsgezondheidsdiensten, 1985
- het verdrag nr. 168 betreffende de bevordering van werkgelegenheid en de bescherming tegen werkloosheid, 1988.

De Raad deelt mee dat het beleid in verband met de tenuitvoerlegging van die recentelijk geratificeerde verdragen nog geen aanleiding geeft tot specifieke opmerkingen.

De Raad kan, onder voorbehoud van de volgende opmerkingen, instemmen met de hem voorgelegde rapporten over de geratificeerde verdragen (nrs. 1, 14, 132, 140, 171).

Het rapport over het verdrag nr. 1 betreffende de arbeidsduur, 1919

De Raad merkt op dat de regering uitvoerig heeft geantwoord op de opmerkingen en de directe vragen van de commissie van deskundigen. Hij onderschrijft die antwoorden en opmerkingen.

De Raad constateert met name dat de Belgische regering heeft geantwoord op de bezorgdheden van de commissie van deskundigen over het behoud van afwijkende stelsels inzake arbeidsduur. Hij wijst erop dat België heeft voorzien in een tamelijk ontwikkelde regeling van akkoorden die worden gesloten tussen werknemers- en werkgeversorganisaties, met het oog op de omkadering van de stelsels die afwijken van de regelgeving inzake arbeidsduur. Dat Belgische stelsel van collectieve onderhandelingen biedt grote garanties, zowel voor de werknemers als voor de werkgevers.

Uit het antwoord van de regering blijkt verder dat ze ook heeft aangedrongen op de herziening van dat verdrag. De Raad kan niet akkoord gaan met dat verzoek, omdat het volgens hem inopportuun en delicaat is. Hij is immers van mening dat het Belgische stelsel van collectieve onderhandelingen specifiek is en niet als zodanig kan worden toegepast in andere landen, die niet een dergelijk getrappt stelsel van collectieve onderhandelingen kennen en dan ook moeilijkheden zouden kunnen ondervinden indien het verdrag zou worden herzien.

Verdrag nr. 132 betreffende vakantie met behoud van loon (herzien), 1970

De Raad heeft kennisgenomen van het rapport dat hem werd bezorgd en hij stemt ermee in. Hij wenst nog de resultaten van zijn werkzaamheden over die materie mee te delen.

Zo merkt hij op dat België thans wordt geconfronteerd met de rechtspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie, die een grote invloed heeft op de werkzaamheden van de Raad, omdat erop wordt aangedrongen dat de Belgische regelgeving in overeenstemming wordt gebracht met de Europese richtlijnen.

Concreet heeft de Raad zich gebogen over verschillende vraagstukken inzake jaarlijkse vakantie, waarvan er een aantal nog centraal staan in zijn werkzaamheden. Het gaat onder meer om de problematiek van de arbeidsongeschiktheid tijdens de jaarlijkse vakantie en de invoering van de "Europese vakantie". Over dat laatste punt heeft de Raad op 28 mei 2013 advies nr. 1.853 uitgebracht.

Verdrag nr. 140 betreffende betaald scholings- en vormingsverlof, 1974

De Raad heeft kennisgenomen van het rapport dat hem werd bezorgd en hij stemt ermee in. Hij wenst ook voor dat punt de resultaten van zijn werkzaamheden mee te delen.

Zo wijst hij erop dat, ter uitvoering van het interprofessioneel akkoord voor de periode 2007-2008, het stelsel inzake opleiding en betaald educatief verlof in nauwe samenwerking met de sociale partners grondig werd hervormd, om het stelsel van het betaald educatief verlof aan te passen aan de behoeften van de 21e eeuw.

In dat kader hebben de sociale partners zich uitgesproken in de adviezen van de Nationale Arbeidsraad nr. 1.660 van 5 november 2008 over het schooljaar 2008-2009, nr. 1.701 van 14 juli 2009 over het schooljaar 2009-2010, nr. 1.729 van 16 maart 2010 over het schooljaar 2010-2011, nr. 1.776 van 13 juli 2011 over het schooljaar 2011-2012, nr. 1.809 van 17 juli 2012 over het schooljaar 2012-2013 en nr. 1.858 van 16 juli 2013 over het schooljaar 2013-2014. Naast het genoemde advies nr. 1.729 heeft de Nationale Arbeidsraad ook rapport nr. 77 uitgebracht, waarin hij een globalere evaluatie heeft gemaakt van het stelsel van betaald educatief verlof.

De Raad merkt op dat de hervorming van het stelsel van betaald educatief verlof nog aan de gang is, aangezien die materie deel uitmaakt van de bevoegdheden die vanaf 2015 zullen worden overgedragen aan de gewesten.

Verdrag nr. 171 betreffende nachtarbeid, 1990

De Raad heeft kennisgenomen van het rapport dat de Belgische regering hem heeft bezorgd en hij stemt ermee in. Hij wenst evenwel nog een aantal elementen toe te voegen, met name over het deel dat handelt over de werknemers die ongeschikt zijn om nachtarbeid te verrichten.

Zo wijst de Raad erop dat de arbeidsongeschiktheid niet noodzakelijk een verwijdering van de arbeidsmarkt inhoudt.

De sociale partners spelen overigens een proactieve rol om de werknemers op de arbeidsmarkt te houden, met name door middel van ondernemingsplannen in het kader van de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 104 van 27 juni 2012 over de uitvoering van een werkgelegenheidsplan oudere werknemers in de onderneming en door middel van steunmaatregelen die de overgang van zwaar werk naar lichter werk mogelijk maken.

De Raad heeft dienaangaande op 9 juli 2008 aanbeveling nr. 20 gericht aan de sectoren, de ondernemingen en hun werknemers, om oudere werknemers aan het werk te houden in de ondernemingen. Die aanbeveling moedigt de sectoren en de ondernemingen aan maatregelen te nemen om de overgang naar lichter werk te vergemakkelijken.

Hij heeft tezelfdertijd advies nr. 1.651 uitgebracht, waarin hij erop aandringt dat een tijdelijke financiële compensatie, ten laste van het Ervaringsfonds, zou worden toegekend aan de werknemer die vanaf de leeftijd van 50 jaar een lichtere functie krijgt en die daarbij eventueel loonverlies zou lijden (premies voor werknemers boven de 50 jaar die naar lichter werk overgaan).

Hij merkt ook op dat de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 46 van 23 maart 1990 betreffende de begeleidingsmaatregelen voor ploegenarbeid met nachtprestaties alsook voor andere vormen van arbeid met nachtprestaties voorziet in de mogelijkheid om onder bepaalde voorwaarden naar een andere arbeidsregeling over te stappen. Ten slotte wijst hij op de instelling van een overlegplatform "return to work", bestaande uit actoren die betrokken zijn bij het proces van de vrijwillige terugkeer naar werk van personen met een gezondheidsprobleem; in dat platform speelt de Raad een actieve rol wat coördinatie en reflectie betreft. Dat platform sterkt ertoe een geïntegreerde aanpak te ontwikkelen tussen de verschillende socialezekerheidsinstellingen, samen met de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg, en op termijn onder meer ook met de andere overheidsinstellingen die daarvoor bevoegd zijn.
